

Mărturii privind existența teroriștilor în Decembrie 1989

“Diversion” became, on the one hand, a toxic formula for the public opinion and, on the other hand, a lapidary and puerile explanation of what had been explained so far. Despite the fact that there are special units prepared for such tactics and strategy and equipped with the necessary technology, the same as the anti-terrorist fight squads are, nobody gave a reliable and satisfying justification in relation to the necessity of their intervention, at that time, or just a brief but accurate information on whether they identified and defeated the enemy.

Although immediately after the Revolution, the magistrates who were held responsible in finding the truth, have officially claimed that there were no terrorists, but only a state of general confusion which provoked the clashes between the Security and the Army and which resulted in numerous deaths and wounded persons particularly after the 22nd of December 1989 when the presidential couple (Nicolae and Elena Ceaușescu) had fled and could no longer give orders and the control the State was at the hand of the people through that Revolutionary Committee which was born overnight on the ramp of the Free National Television and Palace Square. Among the balcony leaders there were a few communist dissidents and military opponents of the dictator, who managed to set up, years before the onset of the events, well-organized anti-Ceaușescu cells. Hence the well-known idea of a coup d'état, as claimed even by Nicolae Ceaușescu, during his fatal trial from Târgoviște.

Keywords: diversion, terrorists, Arabs, badges, Army.

Cuvinte-cheie: diversiune, teroriști, arabi, legitimații, Armată.

Execuția rapidă a soților Ceaușescu a fost motivată de organizatorii procesului-fulger prin pericolul în care se afla țara, o stare de război civil, cu trupe loiale dictatorului, precum și prin imixtiunea armatei, iminentă din partea mării puteri sovietice, dar nu numai. Erau prea multe victime (pentru unii prea puține). Cine le făcea? În mod logic, șefii celor două Ministere, de Interne și al Apărării, aflate într-o discordie binecunoscută, creată de beneficiile securiștilor comparativ cu cele ale militarilor, care dădeau ordine, după 22 decembrie. Ar trebui și ei să răspundă, așa cum trebuiau să fie condamnați toți membrii Comitetului C.C. al P.C.R., cei care au participat la ultima teleconferință decisivă a șefului de stat, Nicolae Ceaușescu, persoane cu influență asupra președintelui R.S.R. și cu drept de decizie.

După o documentare amplă privind identificarea făptașilor, respectiv confirmarea/infirmarya prezenței teroriștilor plătiți, reiese că au fost identificate asemenea elemente înarmate. De tras au tras Armata, Securitatea și Miliția, cu victime atât din rândul civililor, cât și din cadrul acestor forțe. Pondere statistică diferă de la un oraș la altul, raportat la evoluția și tipul evenimentelor, pe locații, de la debutul Revoluției la Timișoara până la continuarea acesteia spre sfârșitul lui decembrie, în celelalte orașe-martir din care s-au desprins fragmente orale de istorie recentă.

Dacă gen. (r) Dan Voinea, fost procuror general al secției Parchetelor Militare, declara, în anul 2000, că pe teritoriul României nu au fost teroriști, nu a fost prins niciun terorist adevărat și nu aceștia au tras și au ucis, la întrebarea: „Au existat teroriști?”, generalul Constantin Lucescu, consilier juridic al șefului Armatei României, a fost prima personalitate militară care recunoaște existența și amestecul teroriștilor în Revoluția Română din Decembrie 1989: „Teroriștii au existat, într-adevăr. Aceștia erau arabi, iar faptul că au dispărut se datorează amenințărilor. Șefii lor au spus că, dacă nu îi vom lăsa să plece, îi vor omorî pe toți românii care le vor ieși în cale în afara granițelor. Acțiunile de atunci ale Armatei, pe fondul unui război informațional, electronic și chiar armat, s-au purtat, la un moment dat, alandala, militarii trăgând unii în alții. Chiar și așa, nu se poate explica cum mulți dintre cei morți au fost împușcați cu precizie în cap”, concluzionează col. (r) Constantin C. Gomboș în cartea *Noi, cei din Calea Lipovei*.

Parchetul Militar consideră că, între 22-24 decembrie 1989, Armata nu a avut un for singular de comandă. Pe de o parte, ordona generalul Ștefan Gușă, iar pe de altă parte, ordinele zburau spre soldați pe unde hertziene, prin televizor și de la balconul din Piața Palatului.

22 Decembrie 1989, București, Piața Palatului (înregistrare-document)

Ion Iliescu (de la balcon): – ... și-n numele colegilor și toată echipa, vă mulțumesc și vă rog să ne lăsați să ne organizăm!

Masa de manifestați: – Uraaaa!...

Ion Iliescu: – Vă rugăm!... Vă rugăm să sprijiniți organele de ordine publică ca să păzim tot ceea ce este scump nouă, care aparține poporului! Îi las microfonul domnului Mazilu, care vă va spune două vorbe...

Dumitru Mazilu: – Concetățeni, acum o oră am ieșit din pușcărie!... Am scris raportul despre drepturile voastre... la Națiunile Unite, care a fost difuzat în toată lumea. Și-am spus că-n România este o tiranie odioasă, iar tiranii criminali erau adulați printr-un cult de o dezgustătoare vulgaritate! Avem datoria să

ne unim! Întâi, vă rog să mă ascultați, să păstrăm un minut de reculegere pentru toți martirii neamului: martirii Timișoarei, martirii capitalei, martirii țării, să păstrăm un minut de reculegere, dragi concetățeni, pentru toți cei ce-au suferit, liniște pentru morții noștri! Concetățeni, avem datoria să ne organizăm! Steagul țării trebuie să fie cel care a fost dintotdeauna, fără niciun fel de semne. România! Rămâne România!

Manifestanții: – Uraaaa!...

Dumitru Mazilu: – Concetățeni, țara noastră n-a fost niciodată comunistă. O clică totalitară ne-a asuprit 45 de ani și ne-a umilit. A făcut să suferim după ultimul stalinist al lumii. Mamutul care ținea în corpul său cadavrele națiunii. Să terminăm cu toți cei care au slujit tirania! România! România! România!... Noi suntem români!... Trăiască România!... Concetățeni, vă adresez următoarea rugămintă: Fiți foarte atenți! Concetățeni, păziți sediile Securității! Oprăți arderea documentelor care dovedesc crimele și fărâdelegile desăvârșite de tiran! Să nu scape! Păziți aeroporturile, organizați-vă! Semnul nostru să fie acesta, să se vadă! Să se vadă că suntem cei care vrem ca România să renască liberă și demnă!

În studioul Departamentului Informativ al TVR Libere (22.12.1989, înregistrare din arhivă)

– Sunt comandantul Unității de Blindate, locotenent-colonel Oană, și-am primit misiunea nobilă de apărare a Televiziunii Române, misiune nobilă pentru care cer sprijinul întregii populații din zonă, să mă ajute pentru a îndeplini această misiune sacră.

Teodor Brateș (alături de colegi, civili, revoluționari, ofițeri): – Stimați telespectatori, întrerupem, pentru puțin timp, transmisia din Piața Palatului, vom relua transmisia, în momentul în care vor fi aduse la cunoștința națiunii hotărârile luate de Comitetul Salvării Naționale. Permiteți-ne, în continuare, să citim știrile externe, sunt extrem de importante! (...) Sperăm cu toții, din inimă sperăm să fie autentică, să fie o știre adevărată, cum se spune. „La Sibiu au încetat luptele. Armata a preluat totul sub control” (n. n. – Sibiu a fost orașul unde psihoza teroriștilor făcea ca orice civil să fie ridicat de pe stradă, maltrat, arestat și dus la bazin și unde se scotocea în podurile clădirilor, de unde se trăgea după teroriști, iar Armata trăgea cu tunul în casele oamenilor, după inamici).

Arestat politic de la Jilava în studiu (membru al Mișcării pentru Democrație și Reforme contra lui Ceaușescu): – ... ieri după-masă am fost târât în ducele Securității cu cei aproape 2000 de luptători de stradă și am fost duși în închisoarea Jilava. Aici, în tot cursul nopții, au intrat mașini pline cu răniți și cu arestați. Au fost aici, în închisoarea Jilava, copii de la 12 ani până la 16-18 ani. Răniți, cu picioarele rupte, cu capetele sparte. Numai sânge s-a scurs pe culoarele și prin celulele închisorii Jilava. Numai după acest scurt timp, astăzi, acum o oră, mai bine zis, în fuga mașinii, am ajuns în acest studiu, ca să-mi exprim mirarea și bucuria nespūsă pentru acest moment, în care ne găsim. Nu ne închipuim noi, cei de-acolo, din Jilava, că evenimentele se scurg cu atâta viteză. Este minunat! Trăim clipe istorice. Și, de aceea, eu regret că, până acum, nu am putut participa, în aceste ultime ore, și nu sunt suficient de informat asupra a ceea ce s-a petrecut cu organizarea politică a țării, dar vreau să anunț, pe această cale, că în România acționa, de la începutul anilor '80, în subteran, în clandestinitate, o mișcare care s-a numit Mișcarea pentru Democrație și Reforme, care a fost condusă de un comitet compus din țărani, muncitori și intelectuali. De aceea, eu profit acum de această ocazie și îi rog pe toți membrii acestui comitet care-l compun, miile de cetățeni din toate județele țării, care, în clandestinitate, au activat și-au contribuit la destabilizarea politică, în primul rând, a țării și-a regimului dictatorial Ceaușescu, de asta este vorba, să contribuim, în continuare, așa cum s-a făcut apelul, să acționăm de așa manieră, încât să obținem victorie după victorie. Nu cu atâta calm cum văd că se recomandă aci de tovarășii noștri, de domnii noștri, colegii noștri, cum să le zic, ci cu o viteză destul de accentuată. Vom mai continua discuțiile pe această linie. Mai profit acum de un singur lucru. Fiind specialist în probleme de ape și-am auzit aici, în studiu, că s-a ridicat problema apei potabile, eu rog toți colegii mei din Direcțiile de Gospodărie Județene, orașenești (municipale) și comunale, care au în exploatare asemenea instalații de apă, să vegheze cu toată strictețea asupra calității apei. Nu este greu, este simplu, am învățat cu toții cum trebuie făcut acest lucru. Numai să fie înlăturați cei care vor intenționat să facă rău și să distrugă populația localităților. Vă mulțumesc foarte mult!

Teodor Brateș (crainic): – Facem apel... În urmă cu câteva secunde, în subsolurile Televiziunii, a fost găsită o bombă, din fericire, a fost dezamorsată de specialiști, de geniști. S-ar putea să mai existe și alte asemenea încărcături...!

Bucureștean, tatăl unui tânăr ucis, din studioul TVR: – Băiatul meu, Ionescu Radu Alexandru, și prietenul său, Vlad Radu, în vârstă de 17 și respectiv 21 de ani, printr-un act de curaj nestăpănit, s-au

așezat în fața tancurilor pentru a le opri din marșul lor împotriva populației care manifesta pașnic pentru libertate și democrație, cerând pedepsirea celor care au dus țara de răpă. În prezent, băiatul este mort la Spitalul de Urgență. Moartea i-a fost cauzată de tancurile care l-au sfârtecat, trecându-i peste abdomen! Pe corp poartă urmele unor împunsături de baionetă. Prietenul lui este în ghips până la gât, fiind în comă. Români, astăzi trăiți clipa fericită când lanțurile tiraniei au fost aruncate. De aceea, trebuie să fiți recunoscători acestor tineri din toate orașele țării, care și-au dat viața pentru idealul nostru de libertate. Să nu uitați exemplul lor, care, prin jertfa lor, ne-au îmbărbătat pe noi, cei mai în vârstă, pe care frica, timp de 24 de ani, ne-a legat de mâini și de picioare și ne-a închis gurile! Consider că cei care conduc acum destinele țării au datoria să ordone funeralii naționale și să ia măsuri pentru cinstirea memoriei lor! În euforia acestui moment să nu ne uităm morții! Români, cer pedepsirea exemplară a celor vinovați și declarați criminali de țară! Rog ca cei de la Spitalul de Urgență să ia urgent măsuri necesare pentru a ne putea îngriji morții! În prezent, aceștia zac pe culoarele morgii, așteptând Procuratura, pentru a ne da aviz de îmbălsămare și introducere în camere frigorifice. Vă mulțumesc!

Teodor Brateș (crainic TVR): – Condoleanțe acestui părinte! Trăim cu toții durerea lui, care este și durerea noastră, a tuturor oamenilor cinstiți din această țară. Așa merită eroii noștri, doliu național! Funeralii naționale. Pofțiți! „Libertatea românească” – ziar al Frontului Renașterii Naționale! Uitați ce titluri puteți citi acum: *Primele ore ale libertății*; *Cinste vouă!* Comunicat: „Radiodifuziunea este în pericol, poate elementele criminale vor încerca și la televiziune! Este absolut necesar să apărăm aceste instituții vitale și nu pot fi apărate decât de popor. Așa cum a demonstrat poporul, în ziua de astăzi. Numai prin voința lui, prin lupta lui, aceste instituții pot fi apărate. Facem apel la dumneavoastră, la toți cetățenii capitalei, să ieșiți în stradă, să apărați instituțiile vitale ale poporului! Să împiedicăm pe criminali să acționeze! Facem, din nou, apel la armată, să acționeze cu toată fermitatea! Așa cum generalii și-au luat angajamentul în fața poporului. Mai puține vorbe, fapte! Să fie apărată democrația!”

Petre Popescu (alt crainic TVR): – Tot în cursul serii, vă vom anunța componența Comitetului de Salvare Națională și primele hotărâri pe care le-a adoptat.

Teodor Brateș: – Stimăți cetățeni ai României, v-am informat că pe adresa Televiziunii sosește un neîncetat flux de telegrame. Una dintre ele... nu numai una, multe dintre ele ne-au produs o puternică emoție. Dar vrem să cităm acum o telegramă de la Timișoara, orașul-martir, acolo unde s-a reaprins scânteia care a declanșat mișcarea revoluționară care a dus astăzi la dispariția dictaturii în România. Iată conținutul acestei telegrame: „Întreaga suflare a Timișoarei se află pe străzi, purtând drapelul României, pancarde și steaguri. În Piața Teatrului Național, pe întreaga esplanadă, până la Catedrală, zeci și zeci de mii de oameni, tineri și vârstnici, sunt prezenți la această mare demonstrație. Ei ascultă cu entuziasm cursul evenimentelor din țară... Ne umăresc deci și pe noi. Ascultă chemările la ordin, disciplină, la unitate. Și acționează în acest spirit. Mii și mii de participanți aprind lumânări în memoria celor răpuși în zilele trecute, unități ale alimentației publice se străduiesc să asigure aprovizionarea normală cu alimente, apă minerală, lapte, pâine și alte produse. Veștile din București, urmărite la Radio și la Televiziune, sunt recepționate cu mare entuziasm. Se scandează: «Țara e cu noi! Trăiască România liberă! Jos tirania! Jos trădătorii! Armata e cu noi!»... În rândul participanților se numără militari și ofițeri ai forțelor noastre armate.”

Ion Caramitru (actor, lider revoluționar): – Un moment! Un comunicat important: Nicolae Ceaușescu, călăul poporului nostru, se află pe aeroportul din Titu și încearcă să fugă!... Acum e la Titu! Cei care sunt în preajmă să ia măsuri să-l prindă! Să-l prindă pe ticălos!

Mircea Dinescu: – Faceți un apel! Să nu fugă peste hotare!

Gen. Mihai Chițac: – Unitățile militare care sunt în zonă să răspundă la chemarea noii orientări politice, în acest scop!

Prof. univ. Petre Roman (lider revoluționar): – Să nu permită ca dictatorul să nu fie judecat! Să-l prindem pentru a fi judecat!

Gen. Mihai Chițac: – În acest scop, ăăă...

Petre Roman: – Ordon militarilor...!

Gen. Mihai Chițac: – Ordon militarilor din Garnizoana Titu...

Petre Roman: – ... din Aeroportul Titu...

Gen. Mihai Chițac: – ... din Aeroportul Titu...

Petre Roman: – ... să nu permită...

Gen. Mihai Chițac: – ... și Comandamentul Aviației Militare să ia măsurile ce se impun!

Petre Roman: – Să nu permită decolarea!

Gen. Mihai Chițac: – Să nu permită decolarea!

Probleme puse de războiul electronic

Războiul electronic este și el parte importantă din diversiunea creată, după cum afirmă col. (r) ing. Andrei Păsăreanu (în „Toți vor puterea (2)”, în emisiunea cu Dan Diaconescu, „În direct la OTV”, episodul 8, „Teroriștii” – material realizat de revista „Lumea”): „Dar aici, sus, la mine, stătea unul, Solomon Dumitru, fost angajat la Ambasada din Rusia. Venit după aceea, când s-au stricat un pic relațiile cu Rusia, era și un comunist, mă rog, fusese pe la cadre, prin Brașov, comunist convins și, în mod sigur, era, cred eu, agent al KGB. Și-aici la mine, sus, acolo, la el, dacă o să vedeți –când ieșim afară v-arăt – așa a avut montat, în mod sigur, un astfel de simulator de tragere. Ca să creeze în zonă larma, zgomotul respectiv de tragere. La colț, acolo, era unitatea lui colonelul Oană, acum general de tancuri, care era cu două tancuri și două transportoare ca să apere Televiziunea pe după gratii, îi cunoșteam pe băieți, discutasem cu ei, atunci am discutat cu Oană, când a venit aici, la început, pe 22, i-am spus pe unde trebuie, ce pericol ar fi, mă rog. Și toată noaptea, eu, pe 22 noaptea, nu, pe 23, am plecat de-aici, pentru că pe 22 se întâmplase ce v-am spus, îmi găurise pe-aici gemurile și, mă rog, și eram cu nepotul și-am plecat la cuscrul-miu, acolo, în centru. Și n-a rămas nimeni în casă. Și toată noaptea s-a tras simulat asupra, în zonă, și băieții de-acolo, militarii, au crezut că asupra lor. Și au deschis focul asupra casei, asta, și-au împușcat pe-acolo, pe sus, geamurile, au împușcat și la mine, în colț, acolo a tras – v-arăt acu’ – cu AG-ul și mi-au distrus geamul și biblioteca. Și, pe urmă, în a doua zi, dimineața, după 23, eu încă nu venisem, au pătruns în casă, pe-aici, pe scară, au aruncat ușa în aer și au intrat în interior, crezând că de-aici s-a tras. Au intrat în interior, nu era nimeni. Când ne-am dus la geam, după ce am venit și eu... «Păi, nu de-aici, domnule, de sus!» Și-acolo era acest Solomon. Care, în mod sigur, a avut un simulator, pus de ruși. Solomon, în '90, a plecat, adică în '90 a murit subit. Ca să mă trezesc pe scări, cu cineva care-l ducea cu o pătură, nu era mort, era în comă, un băiat și o fată, care erau de vreo 30 și ceva de ani, i-am întrebat: «Ce-i cu voi? Cine sunteți?» «Suntem niște nepoți, suntem studenți, unchiul...» nu știu ce. Ca după două, trei zile, să vină adevăratul nepot să spună: «N-avem, domnule, în București niciun fel de nepot și studenți și de-astea! Eu sunt singurul nepot, de la Brașov am venit aici.» Deci a dispărut ca orbul. Da, el era cu rușii în legătură. Adică de la ruși. Eu cred că rușii au venit, tot așa care au venit și l-au luat, un bărbat și o femeie, erau din personalul rușilor. Sau din rețeaua lor. (...) De toată activitatea terestră, care s-a întâmplat aici, teroristă, provocatoare, s-a ocupat Rusia. De activitatea aeriană, care era cu mijloace deosebite, s-au ocupat americanii. Împreună au stabilit chestia asta. Ca Ceaușescu să fie înlăturat cu forța, pentru că el nu cedează altfel. Planurile fiind deja dinainte făcute, de Serviciile Secrete, și-au împărțit sarcinile. Ce se gândea cineva că, dacă era problema să se pătrundă în România, veneau americanii de undeva? De unde să vină? Nu era niciun picior de american! Rușii aveau sarcina asta. Și se cunosc câți au fost în România, atunci, turiști, câți ruși au intrat. Asta nu-i poveste cu cei care au intrat. Aici au intrat foarte multe mașini cu bărbați, turiști, în România. Deci ei aveau sarcina asta. Și toată provocarea asta, de a-i folosi nu numai pe cei care vin de-afară, și rețeaua din interior, care a fost reactivată, că ea fusese trecută pe linie moartă, că la noi lupta serviciilor secrete era împotriva KGB-ului.”

Conform generalului Nicolae Spiroiu, fost ministru al Apărării Naționale între 1989-1994: „După 22 decembrie 1989, categoric nu s-a acționat corect pentru anihilarea acțiunilor de diversiune a teroriștilor și nici nu se putea, în acele condiții. Armata nu fusese pregătită și nu avea calificarea pentru asemenea misiuni și nu dispunea de dotarea necesară. Unele mijloace de diversiune – formațiuni de elicoptere și avioane, grupări de nave la litoral – procesate holografic, cu toate caracteristicile de țintă reală, au fost produse IT de înaltă performanță, pe care nu și le putea permite decât o mare putere tehnologică și spațială. S-a tras cu tunul de pe tanc după «teroriști», în clădiri de patrimoniu, la îndemnul unor civili din stradă (n. n. – îndeosebi la Sibiu, unde multe case au fost complet distruse). Diversioniștii nu se combat cu tancul. A acționat și teama freudiană, valabilă și la militari, când nu știu cu cine luptă. De aici decizii aberante, cu victime din propriile rânduri și dintre civili.”

În ordinul de zi nr. 303/25.12.1989 al R 17 Rachete Reșița este consemnat: pe data de 24.12.1989 a căzut la datorie, apărând unitatea împotriva bandelor teroriste și pentru a asigura victoria Revoluției, soldatul Brânză Constantin și au fost răniți sergent major Budică Dan, sergent major Barbu Cristian și soldații Popic Imre și Paraschiv Sava. În ordinul de zi nr. 304/26.12.1989 este consemnat: la data de 25.12.1989 au căzut la datorie locotenent major Poptelecan Ioan, locotenent major Tamaș

Radu, soldat Lupea Daniel și au fost răniți locotenent Pasăre Ion, maistru militar Todor Dănuț, soldat Otu Ioan și soldat Ocoș Petru. În ordinul de zi 305/27.12.1989: căzut la datorie soldat Rovineanțu Remus. (cf. col. (r) Constantin C. Gomboș în *Noi, cei din linia întâi*).

Diversiune s-a încercat și în Cluj. Magistratul Tit Liviu Domșa (autorul unor lucrări privind evenimentele), fost procuror militar, concluzionează: „Din cercetările pe care eu le-am făcut și care au fost continuate apoi de cei care le-au continuat, a rezultat un lucru foarte clar: în Cluj, în orice parte a Clujului, acolo unde au existat conflicte între militari și manifestați, alte forțe care să folosească arma, decât cele ale M.Ap.N., nu au fost.”

Dar diversiunea a fost pusă la cale și în acest județ, după cum reiese clar din declarația desprinsă din același documentar al TVR, dată de col. (r) Ioan Pop – comandantul Batalionului Trupelor de Securitate din Șomcuta Mare: „Diverse telefoane, pe care le primeam de la reședința județului, mă chemau insistent să scot efectivele din unitate și să vin cu ele în Baia Mare, pentru că, pe parcursul nopții din 22 spre 23, se așteaptă ca orașul să fie atacat... «De cine?» – am întrebat cu insistență. Nu mi s-a dat niciun fel de răspuns. Văzând că lucrurile nu sunt foarte concrete, am solicitat să mi se transmită o notă telefonică scrisă, pentru că eu, pe povești, nu pot să scot un soldat pe poartă. Mai ales în situația foarte delicată în care se găsea întreaga țară. Această notă telefonică nu mi s-a transmis, în schimb, mi s-a cerut să cer aprobare persoanelor superioare, dacă există această posibilitate, pentru a folosi aceste efective, pe care ei le cereau să le trimită la reședința județului Baia Mare. Și, ca urmare a insistențelor mele, am reușit. Probabil că sunt printre pușinii din țară care am dobândit acest lucru, am reușit să obțin această notă telefonică – există document scris –, s-a obținut o notă telefonică de la reședința județului, din partea oamenilor care, la acea dată (n. n. – 22. 12. 1989, ora 14.21-15.00, cf. înregistrării video cu masa de protestatari, insert pe vocea subiectului care mărturisește), conduceau destinele județului și cu acceptul comandantului Brigăzii de la Cluj, de-atunci, colonelul Mihalache, între timp ajuns general destoinic, deci am primit această aprobare. (Sonor cu înregistrare de arhivă, manifestații fluieră, protestează... «Huoooo!») Să dizloc, pe timpul nopții de 22 spre 23, la reședința județului Baia Mare, 120 de oameni. Fac următoarea precizare: eu, la acea oră, sau unitatea avea, în municipiul Baia Mare, în jur de 175 de militari, care erau în diverse dispozitive. Pentru paza și apărarea unor obiective ale județului, subunități de intervenție de rezervă la Inspectoratul Județean al Ministerului de Interne și alte efective, care făceau pază și ordine în municipiul Baia Mare, pe timp de pace, nu la război... (Manifestații cântă Hora Unirii și flutură steagul României, cf. insertului cu înregistrarea de atunci, care acoperă vocea subiectului care vorbește). Ei, aceste efective nu le-au folosit, dimpotrivă, le-au grupat într-o clădire la Inspectoratul Județean (n. n. – imagine-insert peste voce, datând din 23.12.1989, ora 5.20, în birou, întruniți cei din comitetul revoluționar), deci 175 de oameni, care au fost scoși din dispozitiv de peste tot, și s-a cerut să trimit pe alții din unitate, pentru că cei din Baia Mare nu prezintă încredere, deși erau aceiași oameni, adică tot ai mei. Și, pe bună dreptate, din acel moment, am considerat că este, într-adevăr, o mare măgărie ce se pune la cale și nu se justifică, sub nicio formă, să trimit aceste efective, pe timpul nopții, la reședința județului. Deci, practic, mi-am asumat o răspundere absolut imensă și am anulat ordinul pe care l-am primit atât de la eșaloanele superioare, cât și solicitarea de la organele locale, de la acea dată, din municipiul Baia Mare. Din acel moment, a început balamucul. Am verificat pe diverse căi ce se întâmplă, practic. Și-am constatat că din localitatea Șomcuta și până în Baia Mare, din ordinul fostului maior Tătaru, fostul șef al Gărzilor Patriotice din județul Maramureș, care era comandantul militar, atunci, al județului considerat... (s-a autointitulat în această postură), s-au organizat baraje în fiecare localitate, din Șomcuta până în Baia Mare, împotriva atacului iminent din partea Unității Militare din Șomcuta. Vreau să fac sublinierea: deci mie mi s-a cerut, la modul elegant, normal, firesc și de discuție, să vin cu aceste efective în municipiul Baia Mare, când închideam telefonul, se ieșea în balcon, la Comitetul Județean, și se spunea că: «Acum am vorbit în Șomcuta și iese unitatea și vine și ne atacă!»... Adică vă dați dumneavoastră seama ce mare măgărie s-a pus la cale?”

Cine erau teroriștii, până la urmă?

Din interviurile pe care le-am realizat cu revoluționari care s-au remarcat, de exemplu, în București, reiese că au fost teroriști, într-adevăr, printre studenții arabi. Raymond Luca (fost reprezentant S.S.P.R. și al românilor din diaspora) susține că și el a participat la prinderea unui grup de arabi care trăgea din incinta unei clădiri de lângă Televiziune, tineri străini, pe care i-au dezarmat, controlat, găsimdu-se asupra lor mai multe legitimații, inclusiv de la Ministerul Afacerilor Externe (în zona Televiziunii au fost multe persoane împușcate fix în cap, printre care și timișoreanul Adalbert

Bozsoki, în 27.12.1989). Respectivii arabi au fost predați, interviuatul mi-a declarat că nu știe care a fost soarta acestora, dar nu exclude posibilitatea ca respectivii să fi ajuns printre cadavrele pe care le-a văzut grămadă, unul peste celălalt (unii mai tucurii) mai târziu, în vârtoarea evenimentelor. Nu cunoaștem dacă aceștia au fost sub efectul unor droguri, așa cum s-a vehiculat în unele cazuri din țară, mai ales în capitală. Tot Raymond Luca mi-a declarat că a găsit pe stradă, în București, gloanțe de calibru foarte mic, de la un pistol de poșetă, care nu putea proveni decât din afară, folosit îndeosebi de spioni.

La Brașov, de asemenea, au fost martori chiar de la pensiuni, unde au fost închiriate camere de mai mulți studenți arabi, în zilele de foc ale Brașovului, după cum se poate afla din documentarul-serial al Mariei Petrașcu, care a avut ca sursă de informare recepționista unui hotel (la poalele muntelui, respectiv în zona Râșnovului), în zona de lupte armate.

Cine i-a contractat pe acești teroriști și când li s-a ordonat să intre în luptă? Amiciția dintre Nicolae Ceaușescu și liderul luptător libanez, col. Muammar al-Gaddafi (printr-o lovitură de stat militară a înlăturat monarhia, în septembrie 1969, fiind comandant al Revoluției ce a dus la proclamarea Republicii Arabe Libiene), ar putea fi răspunsul. Este evident că cetățenii arabi (Siria, Liban etc.) se aflau dinainte pe teritoriul României, sub identitatea unor studenți (și nu numai, dacă luăm în calcul fenomenul „turiștilor cumpărători” din Uniunea Sovietică de atunci, cu mașini Lada), fapt ce reiese și din registrele de trafic la frontiere, cu intrările în țară și ieșirile dincolo de frontiere. Și mai știm că arabii și țările latine sunt vechi consumatori de arme rusești.

Mass-media a fost scena unor dezvăluiri chiar și după 14 ani de la evenimente. Dumitru Burlan (fost ofițer de Securitate, în rezervă – Filaj) afirma la Dan Diaconescu în direct: „Să nu văd și eu un terorist prins și condamnat! Îmi pare rău, de asemenea, că au trecut atâția ani și mulți dintre colegii mei și, în special, șefii mei nu au curajul sau nu cunosc de ce anume ei se feresc să spună ceea ce știu. De asemenea, mai vreau să mai fac o precizare, în sensul că și cadrele din Departamentul Securității Statului, mulți dintre ei au decedat. Au fost omorâți, au fost schingiuiți, familiile noastre au avut foarte mult de suferit pentru niște probleme pe care nu le-am făcut. Și, ca orice altă instituție, pentru că am avut și noi victimele noastre, am observat că, din partea colegilor mei, care sunt în conducerea asociației ofițerilor în rezervă și în retragere, nu au făcut mai nimic pentru foștii noștri colegi, care au căzut la datorie în '89. (...) Și, când generalul Vlad s-a dus să-l atenționeze pe Militaru, au avut o discuție între ei și, cum mi-a zis mie generalul Militaru, i s-a propus de către Militaru lui Vlad să treacă și el de aripa lui Militaru. De aia cred eu că... Nicolae Ceaușescu n-a mai părăsit nici el, nici ea, sediul Comitetului Central, pe 21 noaptea. A stat și-a dormit și-a mâncat. I se aducea mâncare, că eu asta treabă o aveam, atunci, cu personalul de deservire, să se gătească ceea ce trebuie, la sector, la reprezentare, să i se aducă mâncare, personalul să fie prezent. Pentru că, vă dați seama, Nicolae Ceaușescu, neplecând toate zilele acelea, de când a venit din Iran, el a stat la sediul Comitetului Central, acolo trebuia să i se aducă toate, să i se facă toate.”

Fragment din arhivă – „Noaptea generalilor”

Gen. Nicolae Militaru (în direct, din studioul TVR Liberă): – Opriți măcelul! Dacă s-a făcut crimă până acum, opriți-o!

Gen. Iulian Vlad (discutând la telefon): – Au intrat în țară și vin spre București două escadrelor sovietice de elicoptere. Știți ceva?...

Dumitru Burlan (responsabil cu filajul și protecția familiei Ceaușescu): – Toate problemele legate de aceste grupuri, de grupul respectiv, care nu era pe placul lui Nicolae Ceaușescu, generalul Iulian Vlad le-a păstrat pentru el. Și nu s-a dus să raporteze mai departe.

Ion Iliescu: – Doi dintre ei, dintre cei care au avut discuții în Marele Stat Major, l-au turnat la Securitate. A intrat în cercetare. Lucrurile au și evoluat în așa fel, încât noi am și întrerupt, ulterior, legăturile din cauza aceasta... Din păcate, noi n-am avut șansa să avem o revoluție de catifea, noi n-am avut șansa ca, așa cum s-a petrecut în toate celelalte țări, conducerea politică de-atunci să înțeleagă că ceva nu merge, că ceva trebuie să se schimbe și s-a deschis calea unor acțiuni politice care să favorizeze... În legătură cu adevărul și adevărurile, eu cred că adevărul fundamental este faptul că s-a produs această schimbare radicală. Revoluția română a produs și pierderi de vieți omenești. Sigur că familiile celor care au pierit sunt preocupate, frământate și oamenii vor să știe cine e de vină. Cine e de vină? Este viața.

În acest context, trebuie menționat: generalul Nicolae Militaru, adversar al lui Nicolae Ceaușescu, i se adresase unui subaltern, în timpul evenimentelor: „La război se mai și moare!”... Se

întâmpla după carnagiul de pe o șosea din București, în care echipajul unui tanc trimis în misiune a fost prins în ambuteiaj, lichidat, carbonizat, iar trupurile batjocorite de unii trecători. Cine avea de câștigat din acest „joc cu teroriști”?

Dumitru Burlan: – Dumneavoastră să știți că eu am fost propus de două ori să devin revoluționar. Mi s-a propus aici, la Hotelul „Intercontinental”, la etajul 17, să mi se dea certificat de revoluționar. Pentru că cei care împărțeau certificatele de revoluționar, pe bani, de exemplu, eu am fost adus aci de către unul de la Caraș-Severin, Stoichescu Nicolae, el a venit și-a luat acel certificat de revoluționar și-a cumpărat un televizor și i l-a dat cetățeanului respectiv și i s-a dat acest certificat, pentru că avea niște firme și vroia să fie scutit de impozite...

Gen. (r) Mircea Chelaru: – Fenomenul de așezare a societății românești era departe de a se fi clarificat, era momentul în care spaima unor rafturi teritoriale era amplificată de o zvonistică foarte bine pusă la punct, de fapt, poate, același scenariu, să nu uităm că Iugoslavia avea intrare, să nu uităm că era un scenariu general, global, dacă doriți, sau continental de eliminare a consecințelor Păcii de la Trianon. Ceea ce, ulterior, s-a și întâmplat. Cehoslovacia s-a disociat, Iugoslavia a fost nimicită, singurii rămași ca beneficiari ai consecințelor victoriei, în Primul Război Mondial, ai Tratatului de la Trianon, era... România. Un lucru care era extrapolat în politicile ascunse, subterane ale guvernelor interesate pentru spațiul Transilvaniei. Nu mai puțin adevărată era ideea că se vehicula realizarea unei Moldove mari. Pe de-o parte, dinspre noi către răsărit, pe de altă parte, dinspre răsărit către Carpați. Toate acestea creau niște paralizii, bineînțeles paralizii decizionale, nu au permis unui guvern foarte eterogen și unei conduceri politice timide, pentru că n-avea legitimitatea în spate, mai ales că își trăiau vinovățiile față de ce știau că au făcut înainte. Căutau să șteargă urmele. Căutau să-și creeze o altă imagine. Să-și proiecteze o altă personalitate. O personalitate publică. Ei, în contextul acesta, România a mers, din inerție și pe baza măsurilor populiste de consum excesiv, pe cedarea sau, dacă doriți, vânzarea pe nimic a unor facilități... unii pe putere, alții pe dividende, alții pe tot ce a prevalat în sistemul comunist 45 de ani, că era – slavă Domnului! – , alții să pună mâna direct, rețineți, pe informații pentru șantaj. Ulterior, în acea vreme, se căuta caseta integrală a filmării execuției lui Ceaușescu, făcută de către un individ care a luat drumul, ulterior, prin Italia și a ajuns pe TV 5, ne miram toți cum de ăia au caseta și noi nu, vândută pe o sumă frumoșică de vreo 500.000 de franci francezi, lucru aflat, ulterior, în calitatea pe care am avut-o de șef al Direcției de Contraspionaj din Serviciul Român de Informații.

(Din Fond AMR – seria „Mărturii pentru trecut – Conspirația Securității”, documentar la Dan Diaconescu, emisiunea „În direct la OTV”, coproducție cu revista „Lumea”; realizator Marian Oprea – iulie, 2004, cu colaborarea lui Paul Cozighian, filmul „Nu avem dreptul să uităm” și „Toți vor puterea – Sfârșitul începutului”, episodul 11.)

Liza KRATOCHWILL